

**Vilnius
University**

Towards more Effective
enFORcement of claimS in civil and
commercial matters within the EU
EFFORTS / Link efektyvesnio
reikalavimų civilinėse ir komercinėse
bylose vykdymo

Projektas JUST-JCOO-AG-2019-
881802

Su Europos Sąjungos civilinio
teisingumo programos finansine
parama

Bendradarbiaujant su:

**UNIVERSITÄT
HEIDELBERG**
ZUKUNFT
SEIT 1386

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI MILANO
DIPARTIMENTO DI STUDI INTERNAZIONALI,
GIURIDICI E STORICO-POLITICI

**VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL**

Max Planck Institute
LUXEMBOURG
for Procedural Law

Vilnius
University

EFFORTS praktinis vadovas dėl Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūros reglamento taikymo Lietuvoje

Autoriai: Doc. Dr. Rimantas Simaitis, Doc. Dr. Vígita Vėbraité, Dr. Milda Markevičiūtė

I.	<u>IVADAS</u>	4
II.	<u>ESCP REGLAMENTAS: TAIKYMO SRITIS</u>	4
III.	<u>PROCEDŪROS PRADŽIA</u>	5
IV.	<u>PROCEDŪRA, TAIKOMA TEISMUI GAVUS IEŠKINĮ</u>	11
V.	<u>FAKTŲ NUSTATYMAS</u>	14
VI.	<u>TEISMO SPRENDIMAS</u>	16
VII.	<u>PERŽIŪRA IR APELIACINIS SKUNDAS</u>	18
VIII.	<u>PRIPAŽINIMAS IR VYKDYMAS</u>	19

Atsakomybės apribojimas. Šis praktinis vadovas švietimo ir bendros informacijos tikslais parengtas vykdant mokslinių tyrimų projektą. Praktinis vadovas nėra išbandytas teisinėje praktikoje. Juo nesiekama pateikti konkrečią teisinę išvadą ir jis neturi būti naudojamas vietoj kompetentingos licencijuoto advokato teisinės konsultacijos. Jame išreikštas autorių požiūris, informacija ar nuomonės, ir jos neatspindi oficialios Europos Komisijos nuomonės ar pozicijos. Autoriai ir Europos Komisija negarantuoja čia pateiktos informacijos tikslumo, aktualumo, savalaikiškumo, išsamumo ir jos naudojimo rezultatų. Veiksmų dėl šiame dokumente pateiktos informacijos naudotojas imasi tik savo rizika. Komisija ir šio dokumento autoriai neprisiima atsakomybės dėl šio turinio naudojimo teisinėje praktikoje.

A. Įvadas

Tolesnės pastraipos skirtos Reglamento Nr. 861/2007 (iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 2015/2421), nustatančio Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, (toliau – **ESCP ir ESCP reglamentas**), įgyvendinimui nacionalinėje teisėje LT. Atitinkamai yra įtrauktas ir papildomas „Praktinis vadovas kaip taikyti Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą“, kuris Komisijos yra paskelbtas [e. teisingumo portale](#).⁽¹⁾

Laikantis Europos praktinio vadovo struktūros, šiame skirsnyje paeiliui bus nagrinėjama: klausimai, susiję su ESCP taikymo sritimi (B), procedūros pradžia (C), procedūra, kurios būtina laikytis teismui gavus ieškinį (D), aplinkybių nustatymui taikomos taisyklės (E), ESCP sprendimas (F), peržiūros ir apeliacijos mechanizmai (G) ir ESCP sprendimų pripažinimas ir vykdymas (H).

B. ESCP reglamentas: taikymo sritis

Kai kilmės valstybė LT

1. Materialinė ESCP reglamento taikymo sritis. Remiantis ESCP reglamento 2 straipsniu, šis reglamentas taikomas „tarpvaldybinio pobūdžio civilinėms ir komercinėms byloms, neatsižvelgiant į teismo pobūdį, kai ieškinio suma, neskaiciuojant palūkanų, išlaidų ir sąnaudų, neviršija 5 000 EUR tuo metu, kai jurisdikciją turintis teismas gauna ieškinio formą“. Dėl ieškinio finansinės ribos: kaip nustatoma ieškinio vertė, nustatyta ESCP reglamento 2 straipsnio 1 dalyje (EK PV 2.1.1.). Skirtingai nei pagal Europos mokėjimo įsakymo procedūrą, kuri taikoma tik piniginiams reikalavimams, ESCP gali būti taikoma nepiniginiams reikalavimams (EK PV 2.1.2.). Jeigu reikalavimas nėra piniginis, jis turi būti išreikštas verte, kuri neviršija ESCP ribinio dydžio (EK PV, *ibid.*).

Jei nepiniginį reikalavimą galima įvertinti pinigų suma (t.y. jei ieškovas, patenkinus reikalavimą, įgis teisę į konkretaus dydžio turtą arba išvengs konkretaus dydžio prievolės), tuomet ieškinio suma nustatoma pagal tai. Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso 85 straipsnis nustato tokias ieškinio sumos nustatyto taisykles:

- 1) bylose dėl pinigų išieškojimo – pagal ieškomą sumą;
- 2) bylose dėl turto išreikalavimo – pagal išreikalaujamo turto rinkos vertę;
- 3) bylose dėl išlaikymo priteisimo periodinėmis išmokomis išieškojimo – pagal bendrą išmokų už vienerius metus sumą;
- 4) bylose dėl terminuotų išmokų ar davinių – pagal bendrą visų išmokų ar davinių sumą, bet ne daugiau kaip už trejus metus;
- 5) bylose dėl neterminuotų arba iki gyvos galvos išmokų ar davinių – pagal bendrą išmokų ar davinių už trejus metus sumą;
- 6) bylose dėl išmokų ar davinių sumažinimo arba padidinimo – pagal sumą, kuria sumažinamos arba padidinamos išmokos ar daviniai, bet ne daugiau kaip už vienerius metus;

¹ Komisijos parengtą Europos praktinį vadovą galima rasti adresu: ‘European E-Justice Portal – Small Claims’ <https://e-justice.europa.eu/42/EN/small_claims> accessed 21 April 2022.

- 7) bylose dėl išmokų ar davinių nutraukimo – pagal bendrą likusių išmokų ar davinių sumą, bet ne daugiau kaip už vienerius metus;
- 8) bylose dėl neturtinės žalos atlyginimo – pagal reikalaujamą priteisti sumą;
- 9) bylose dėl daiktinių teisių į turtą – pagal turto rinkos vertę;
- 10) jeigu ieškinį sudaro keli savarankiški reikalavimai – pagal bendrą visų reikalavimų sumą;
- 11) bylose dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais – pagal atsakovo gražintinas sumas arba atsakovo gražintino turto rinkos vertę, jeigu pripažinus sandorį negaliojančiu būtų taikoma restitucija.
- Jei pagal šias taisykles ieškinio sumos nustatyti negalima, toks ieškinytis vertintinas kaip neturtinis (neįkainotinas).

2. Geografinė ESCP reglamento taikymo sritis (tarpvaststybinio pobūdžio bylos).

ESCP taikoma tik bylose, apibrėžiamose kaip „tarpvaststybinės“, t. y. bylose, kuriose bent vienos šalies nuolatinė gyvenamoji vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje negu teismas, kuriam pateiktas ieškinytis (EK PV 2.2.2.). 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad pagrindiniu veiksnium, į kurį atsižvelgiant sprendžiama, ar ieškinytis yra tarpvaststybinė byla, laikoma data, kada ieškinio formą gauna kompetentingas teismas (EK PV, *ibid.*). Be to, ESCP reglamento 3 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad nuolatinė gyvenamoji vieta ar nuolatinio buvimo vieta nustatoma pagal Reglamento „Briuselis I bis“ 62 ir 63 straipsnius. Remiantis šiomis nuostatomis, fizinių asmenų nuolatinė gyvenamoji vieta ar nuolatinio buvimo vieta nustatoma pagal nacionalinę teisę.

Gyvenamoji vieta/buveinė nustatoma pagal įvairius kriterijus. Juridinio asmens buveinė įprastai laikoma vieta, nurodyta Lietuvos Respublikos Juridinių asmenų registre, o jei ieškinytis susijęs su konkrečia filialo veikla - jis gali būti pareiškiamas pagal filialo buveinę. Atvejais, kai ieškinytis pareiškiamas valstybei ar savivaldybei, toks reikalavimas pareiškiamas pagal valstybei ar savivaldybei atstovaujančios institucijos buveinę. Fizinio asmens gyvenamoji vieta gali būti nustatoma pagal jo deklaruotą Lietuvos Respublikos Gyventojų registre arba faktinę gyvenamąją vietą. Tačiau yra alternatyvių taisyklių, kurios daro įtaką ieškinio pareiškimo vietai. Pavyzdžiui, jei asmens gyvenamoji vieta nėra žinoma, ieškinytis gali būti pareikštas pagal paskutinę žinomą gyvenamąją vietą arba pagal turto buvimo vietą. Ieškinytis atsakovui, neturinčiam Lietuvos Respublikoje gyvenamosios vietos, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje. Ieškinytis dėl vartojimo sutarčių taip pat gali būti pareiškiamas pagal vartotojo gyvenamąją vietą.

C. Procedūros pradžia

Kai kilmės valstybė LT

1. **Ieškinio formos naudojimas.** Remiantis ESCP reglamento 4 straipsniu, ieškovas procedūrą pradeda naudodamas ieškinio A formą (1 priedas) (EK PV 3.1). Ieškinio forma

turėtų būti visuose teismuose ir ji turėtų būti prieinama atitinkamose nacionalinėse interneto svetainėse (4 straipsnio 5 dalis) (*ibid.*).

Formos pateiktos Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portale <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>, į šį tinklalapį nukreipia ir E-Justice portalas. Deja, nukreipiama į tinklalapio versiją lietuvių kalba ir ne į konkrečias formas, o į titulinį tinklalapio puslapį. Formos taip pat pasiekiamos per šią nuorodą: https://e-justice.europa.eu/177/EN/small_claims_forms?clang=en.

2. Praktinė pagalba. Pagal ESCP reglamento 11 straipsnį valstybės narės įpareigotos užtikrinti, kad užpildant formas šalys galėtų gauti praktinę pagalbą, kuri turėtų būti teikiama visose valstybėse narėse, t. y. pildant prašymo formą ir visas kitas formas (EK PV 3.1). Pagal 25 straipsnio 1 dalies c punktą informacija apie praktinės pagalbos organizavimą turi būti pateikta Europos Komisijai. Ši informacija pateikiama e. teisingumo portale (*ibid.*) (dėl praktinės pagalbos, taip pat žr. EK PV 9.2.2.).

Advokato atstovavimas nėra būtinas nagrinėjant bylą pagal ESCP. Teismai turėtų teikti praktinę pagalbą užpildant formas, tačiau ne dėl pareiškimo turinio. Asmuo gali kreiptis dėl teisinės pagalbos teikimo (https://e-justice.europa.eu/42/EN/small_claims?LITHUANIA&member=1).

Reglamento (EB) Nr. 861/2007 11 straipsnio 1 dalyje nurodytą praktinę pagalbą ir informaciją proceso šalims teikia pirminę valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiantys subjektai - savivaldybių darbuotojai arba universitetų teisės klinikos, kurios yra sudariusios sutartis dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo.

3. Teisinė pagalba. Valstybėse narėse taikomos bendrosios teisinės pagalbos nuostatos (EK PV 3.1).

Valstybės garantuojama teisinė pagalba teikiama asmenims, kurie yra LR arba ES piliečiai arba teisėtai gyvena LR arba kitoje ES valstybėje narėje, jei asmens (jo šeimos) turtas ir metinės pajamos neviršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių.

Tačiau tarnyba gali netenkinti prašymo, esant nustatytoms sąlygoms:

- reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti;
- atstovavimas byloje yra neperspektyvus;
- prašymas yra susijęs su reikalavimu, tiesiogiai atsirandančiu dėl ūkinės komercinės veiklos ar dėl savarankiškos profesinės veiklos;

- yra galimybė gauti reikiamas teisines paslaugas nesinaudojant valstybės garantuojama teisine pagalba;
- kreipiamasi ne dėl savo teisių pažeidimo, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus;
- reikalavimas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo perleistas siekiant gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą;
- piktnaudžiaujama valstybės garantuojama teisine pagalba, savo materialiomis ar procesinėmis teisėmis;
- nesutinkama apmokėti nustatytos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies;
- iš esmės išnagrinėjusi reikalavimą tarnyba nustato, kad galimos antrinės teisinės pagalbos išlaidos viršytų turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį;
- buvo suteikta antrinė teisinė pagalba kitoje byloje, tačiau iki nurodyto termino neapmokėtos nustatytų antrinės teisinės pagalbos išlaidos arba jų dalis;
- tarnyba nustato, kad asmuo pats savarankiškai be advokato pagalbos gali įgyvendinti arba apginti savo teises ar įstatymų saugomus interesus;
- per tarnybos nustatytą terminą nepateikta dokumentų, privalomų antrinei teisei pagalbai gauti;
- ginčas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo spręstas šio įstatymo nustatyta tvarka taikinamojo tarpininkavimo būdu ir ginčo šalys sudarė taikos sutartį, tačiau šalys nesutiko ją pateikti tvirtinti teismui.

Antrinė teisinė pagalba teikiama ir neatsižvelgus į asmens (šeimos) turtą ir pajamas ir šiais atvejais:

- nukentėjusiesiems dėl nusikaltimų atsiradusios žalos atlyginimo bylose, įskaitant atvejus, kai žalos atlyginimo klausimas yra sprendžiamas baudžiamojoje byloje;
- asmenims, gaunantiems socialinę pašalpą pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą;
- asmenims, išlaikomiems stacionariose socialinės globos įstaigose;
- asmenims, pripažintiems nedarbingais arba sunkiai neįgaliais arba sulaukusiais senatvės pensijos amžiaus, kuriems yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, taip pat šių asmenų globėjams (rūpintojams), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti;
- asmenims, pateikusiems įrodymus, kad dėl objektyvių priežasčių jie gali laisvai disponuoti tik dalimi savo turto ir pajamų, kuri neviršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisei pagalbai gauti;
- skolininkams vykdymo procese, kai išieškoma iš paskutinio gyvenamojo būsto, kuriame jie gyvena;
- nepilnamečiams vaikams, kai sprendžiamas jų iškeldinimo klausimas, tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą;
- nepilnamečiams vaikams, kai įstatymų nustatytais atvejais jie kreipiasi į teismą savarankiškai dėl savo teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimo, išskyrus tuos, kurie sudarė santuoką ar teismo pripažinti visiškai veiksniais (emancipuotais);
- kitiems asmenims Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais.

Išsamesnė informacija prieinama: <https://vgtpt.lrv.lt/lt/asmenims-norintiems-gauti-valstybes-garantuojama-teisine-pagalba/kam-teikiama-valstybes-garantuojama-teisine-pagalba>.

4. Kompetentingas teismas. Vietinis kompetenciją turintis teismas nustatomas pagal valstybės narės, į kurią kreiptasi, nacionalines taisykles (EK PV 3.2.2.). Taikant ESCP į teismo sudėtį turėtų būti įtraukiamas bent vienas asmuo, pagal teismo valstybės narės teisę kvalifikuotas eiti teisėjo pareigas, jeigu ieškinys būtų nagrinėjamas (žr. ESCP reglamento 27 konstatuojamąją dalį) (EK PV 5.6.2.).

Bylos pagal ESCP nagrinėjamos apylinkių teismuose. Konkretus apylinkės teismas nustatomas pagal nacionalines taisykles. Bendroji taisyklė – teritorinis teisingumas, kuris nustatomas pagal atsakovo fizinio asmens gyvenamąją vietą arba juridinio asmens buveinę, nurodytą Lietuvos Respublikos Juridinių asmenų registre.

Tačiau žemiau nurodytais atvejais taikoma alternatyvaus teisingumo taisyklė, kai ieškovo pasirinkimu gali būti parenkamas ir kitas apylinkės teismas (toliau nurodomos tik ESCP aktualios taisyklės):

- ieškinys atsakovui, kurio gyvenamoji vieta nežinoma, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą.
- ieškinys atsakovui, neturinčiam Lietuvos Respublikoje gyvenamosios vietos, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje.
- ieškinys, susijęs su juridinio asmens filialo veikla, gali būti pareiškiamas taip pat pagal filialo buveinę.
- ieškinys dėl atlyginimo žalos, padarytos sužalojant fizinio asmens sveikatą, taip pat atimant gyvybę, gali būti pareiškiamas pagal ieškovo gyvenamąją vietą arba žalos padarymo vietą.
- ieškinys dėl žalos, padarytos asmenų turtui, gali būti pareiškiamas pagal ieškovo gyvenamąją vietą (buveinę) arba žalos padarymo vietą.
- ieškinys dėl atlyginimo nuostolių, atsiradusių laivams susidūrus, ir dėl atlyginimo išieškojimo už pagalbos suteikimą bei gelbėjimą jūroje, taip pat visais kitais atvejais, kai ginčas kyla dėl vežimo jūra teisinių santykių, gali būti pareiškiamas ir pagal atsakovo laivo buvimo vietą arba laivo įregistravimo uostą.
- ieškinys dėl sutarčių, kuriose nurodyta įvykdymo vieta, gali būti pareiškiamas taip pat pagal sutarties įvykdymo vietą.
- ieškinys, susijęs su globėjo, rūpintojo ar turto administratoriaus pareigų ėjimu, gali būti pareiškiamas taip pat pagal globėjo, rūpintojo gyvenamąją vietą arba turto administratoriaus gyvenamąją ar buveinės vietą.
- ieškinys dėl vartojimo sutarčių taip pat gali būti pareiškiamas pagal vartotojo gyvenamąją vietą.

Teisė pasirinkti vieną iš kelių teismų, kuriems byla teisinga nurodytais alternatyvaus teisingumo atvejais, priklauso ieškovui.

Teismų veiklos teritorijos: <https://www.teismai.lt/lt/visuomenei-ir-ziniasklaidai/teismai-ir-teisejai/teismu-veiklos-teritoriju-sarasas/1866>; <https://www.teismai.lt/lt/visuomenei-ir-ziniasklaidai/teismai-ir-teisejai/teismu-kontaktai/1700>.

5. Ieškinio apibūdinimas. Faktinį ieškinio pagrindą, nurodytiną ieškinio formos 8 lentelėje, būtina paremti reikiama rašytine medžiaga, nes ieškinį priėmusiam teismui privaloma suteikti galimybę įvertinti ieškinio dydį, ieškinio pagrindą ir ieškinį pagrindžiančius įrodymus. Jeigu duomenys nebūtų pateikiami, kyla rizika, kad teismas gali laikyti ieškinį nepagrįstu ir jį atmesti arba bent jau prašyti ieškovo atsiųsti papildomos informacijos, t. y. šiuo atveju būtų gaištamasis laikas ir atidedamas procedūros taikymas (EK PV 3.3.1.1.).

Tam, kad ieškinyje būtų priimtas, turi būti suformuluotas ieškinio pagrindas ir dalykas. Teikiant pareiškimą pagal ESCP nėra taikomos Lietuvos Respublikos CPK nustatytos taisyklės dėl ieškinio privalomų elementų, kadangi taikomos ESCP reglamento formos – turi būti užpildyta teikiama forma.

6. Palūkanos. Nors ieškinyje vertinamas neatsižvelgiant į reikalaujamas palūkanas, vis dėlto palūkanų vertė ar dydis turi būti nurodomas bei apibūdinamas pagrindas, kuriuo remiantis buvo apskaičiuotos ar skaičiuojamos pagrindinio ieškinio palūkanos (EK PV 3.3.2.).

Lietuvos civiliniame procese galima prašyti dviejų tipų palūkanų. Įprastos palūkanos skaičiuojamos kaip 6 proc. (juridiniams asmenims ir kai abi šalys yra fiziniai asmenys verslininkai) arba 5 proc. (fiziniams asmenims ne verslininkams) nuo reikalaujamos sumos nuo skolos atsiradimo iki ieškinio pateikimo dienos (Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 6.210 str.). Palūkanos taip pat gali būti skaičiuojamos pagal Lietuvos Respublikos Mokėjimų, atliekamų pagal komercinius sandorius, vėlavimo prevencijos įstatymą (8 procentiniais punktais padidinta vėliausiai pagrindinei Europos centrinio banko refinansavimo operacijai taikoma fiksuotoji palūkanų norma, jeigu vėliausia pagrindinė Europos centrinio banko refinansavimo operacija buvo vykdoma fiksuotųjų palūkanų konkurso būdu, arba ribinė palūkanų norma, jeigu vėliausia pagrindinė Europos centrinio banko refinansavimo operacija buvo vykdoma kintamųjų palūkanų konkurso būdu). Procesinės palūkanos yra tokio paties dydžio ir skaičiuojamos nuo ieškinio padavimo dienos iki teismo procesinio sprendimo įgykdymo dienos. Jei pagal reikalavimo turinį gali būti taikomos ir vieno, ir kito dydžio palūkanos, prašomą palūkanų normą paprastai pasirenka ieškovas.

7. Ieškinio pateikimo kaina. Remiantis ESCP reglamento 15a straipsniu, teismo mokesčiai turi būti proporcingi ir nedidesni už teismo mokesčius, kurie imami už panašias

nacionalines procedūras. Turėtų būti sudaryta galimybė atsiskaityti nuotoliniu būdu: a) banko pavedimu; b) kreditine arba debetine kortele; arba c) tiesioginiu mokėjimu iš ieškovo banko sąskaitos (EK PV 3.4.).

Kaip ir kiekvienam ieškiniui, ieškiniui pagal ESCP taikomas žyminis mokestis, apibrėžtas Lietuvos Respublikos CPK 80 str. Turtiniuose ginčiuose žyminis mokestis skaičiuojamas nuo ieškinio sumos: iki trisdešimt tūkstančių eurų – 3 procentai, bet ne mažiau kaip dvidešimt eurų. Kiti turtinių ieškinių žyminių mokesčių dydžiai nėra aktualūs, kadangi jie taikytini, kai ieškinio reikalavimo suma didesnė nei 30 000 Eur, kas viršija ESCP nustatytą reikalavimo sumos ribą.

Neturtiniuose ginčiuose taikomas 100 Eur žyminis mokestis.

Teikiant pareiškimą (ieškinį) elektroniniu būdu per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą mokama 75 proc. žyminio mokesčio.

ieškinio išsiuntimas teismui. Ieškinio forma turėtų būti pateikiama paštu arba kitomis tai valstybei narei, kurioje pradedama procedūra, priimtinomis ryšio priemonėmis, pavyzdžiui, faksu arba elektroniniu paštu (EK PV 3.1 ir EK PV 3.6). ESCP iš esmės turėtų būti rašytinė procedūra, todėl su ieškinio forma privaloma perduoti visus pagrindžiamuosius duomenis (dokumentinius įrodymus) (EK PV 3.5.). Net tuo atveju, jeigu teismas galėtų priimti elektroninę ieškinio formą, teismas gali nepriimti pagrindžiančiųjų dokumentų elektroninių formų, todėl tikslinga su ieškinio forma pagrindžiančiuosius dokumentus siųsti kita teismui priimtina forma (EK PV 3.6).

Ieškiniai gali būti pateikiami (i) atnešus juos į teismo dokumentų priėmimo skyrių; (ii) siunčiant paštu; (iii) teikiant per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą (www.e.teismas.lt). Jei dokumentai pateikiami elektroniniu būdu, jie gali būti nepasirašomi nei skenuotu, nei atskiru elektroniniu parašu, kadangi elektroninį parašą suformuoja sistema, prie kurios asmuo turi prisijungti vienu iš būdų, numatančiu patikimą prisijungiančio asmens tapatybės nustatymą. Teikiant dokumentus paštu arba teisme, teismui turi būti pateikiama tiek egzempliorių, kiek byloje dalyvauja šalių ir vienas papildomas egzempliorius teismui. Dokumentai turi būti teikiami valstybine lietuvių kalba, o jei dokumentas sudarytas ne valstybine kalba, turi būti pateiktas vertėjo atliktas patvirtintas vertimas į lietuvių kalbą. Dokumentai turi būti pateikti per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą, išsiųsti paštu arba pristatyti į teismą ne vėliau nei paskutinę termino dieną 24:00 val. Tos pačios taisyklės taikomos ir įrodymams (priedams).

8. Kalba. Remiantis ESCP reglamento 6 straipsnio 1 dalimi, ieškinio forma pateikiama teismo proceso kalba, ir šis reikalavimas taip pat taikomas pagrindžiančius dokumentus aprašant ieškinio formos 8.2 dalyje (EK PV 3.7).

Ne, dokumentai turi būti teikiami valstybine – lietuvių kalba. Ne lietuvių kalba parengti dokumentai turi būti išversti ir patvirtinti vertėjo. Pateikus dokumentus ar jų priedus ne lietuvių kalba, teismas paprastai nustato terminą trūkumams pašalinti, t.y. pateikti tinkamai išverstus dokumentus.

9. Taikos sutartis. Remiantis ESCP reglamento 12 straipsnio 3 dalimi, teismas yra įpareigotas siekti, kad šalys susitartų (EK PV 3.8.). Šis įpareigojimas nėra apribojamas vien žodiniu svarstymu, tačiau aprėpia visą ieškinio ir priešieškinio procesą (*ibid.*).

Teismas skatina šalis susitaikyti: šį pasiūlymą taikytis arba pasiūlymą išbandyti mediaciją teismas išreiškia žodžiu žodinio posėdžio metu arba raštu siųsdamas teismo procesinius dokumentus. Nagrinėjant bylą pagal ESCP nėra privalomos mediacijos.

D. Procedūra, taikoma teismui gavus ieškinį

Kai kilmės valstybė LT

1. Ieškiny, nepatenkantis į ESCP reglamento taikymo sritį. Teismui nustatčius, kad ieškiny nepatenka į reglamento taikymo sritį, pavyzdžiui, jei jis susijęs su dalyku, kuris negali būti ieškinio pagrindu pagal ESCP, arba jei ieškinio vertė viršija ESCP nustatytą finansinę ribą, pagal ESCP reglamento 4 straipsnio 3 dalį, teismas privalo apie tai pranešti ieškovui. Ieškovas tuomet gali nuspręsti atsiimti ieškinį arba, jeigu ieškovas jo neatsiima, teismas privalo pradėti jį nagrinėti pagal atitinkamą nacionalinį procesą (EK PV 4.1.2.).

Ieškinio priimtumas vertinamas teismo (konkretaus bylą nagrinėti paskirto teisėjo) jį pateikus. Teismas priima rezoliuciją arba nutartį dėl pareikšto ieškinio priėmimo arba dėl nustatytų trūkumų ir jų šalinimo termino bei būdo. Teismas ieškovą informuoja pranešimu, siunčiamu per elektroninę teismų sistemą arba paštu.

Ieškovas turi teisę atsiimti ieškinį tol, kol teismas neišsiuntė ieškinio kopijos atsakovui. Vėliau ieškinį atsiimti galima tik turint atsakovo sutikimą ir ne vėliau kaip iki pirmosios instancijos teismo sprendimo priėmimo. Ieškinio atsiėmimą teismas įformina nutartimi, kuria ieškinį palieka nenagrinėtą. Jeigu pareiškimas dėl ieškinio atsiėmimo gaunamas iki ieškinio priėmimo momento, teismas nutartimi ieškinį pripažįsta nepaduotu ir grąžina jį padavusiam asmeniui.

Reglamento Nr. 861/2007 4 str. 3 d. ir 5 str. 7 d. nustatytais atvejais, teismas ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo teismo pranešimo įteikimo dienos turi pranešti ieškovui (atsakovui), kad jis turi teisę pareikšti ieškinį (priešieškinį) Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Ieškovui (atsakovui) per nustatytą terminą ieškinio (priešieškinio) teismui nepareiškus, ieškiny laikomas nepaduotu ir teismo nutartimi grąžinamas ieškovui (atsakovui). Ši teismo nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu (Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės

aktų įgyvendinimo įstatymo 28 str.).

2. Ieškovo prašoma užpildyti ieškinio formą arba ištaisyti joje pateiktus duomenis.

Jeigu teismas iš pat pradžių nelaiko, kad ieškiny s nėra pagrįstas ar visiškai nepriimtinas ir tokiu atveju ieškinį gali atmesti, teismas gali pareikalauti ieškovo užpildyti ar ištaisyti ieškinio formą arba pateikti papildomos informacijos ar dokumentus (EK PV 4.1.1.). Šis prašymas turi būti pateikiamas naudojant reglamente nustatytą B formą (EK PV 4.1.3.). Formoje teismas nurodo laikotarpį, per kurį ieškovas turi pateikti prašomą informaciją ar grąžinti ištaisytą formą. ESCP reglamento 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad išskirtinėmis aplinkybėmis teismas šį laikotarpį gali pratęsti (EK PV 4.1.3.).

Net teismui nustačius trūkumus, ieškinio pateikimo diena laikoma pirminio ieškinio pateikimo diena, nepaisant to, kurią dieną teismas priims ieškinį. Teismui nustačius trūkumus, kartu nustatomas ir terminas trūkumams pašalinti. Tokį terminą nustato pats teismas, asmuo gali prašyti tokį terminą pratęsti, nurodęs tokį prašymą grindžiančias svarbias aplinkybes. Asmeniui praleidus procesinį terminą dokumentams pateikti, atnaujinamieji terminai teismo gali būti atnaujinti. Tokiomis aplinkybėmis gali būti laikoma, pavyzdžiui, asmens liga, objektyvus negalėjimas ir pan.

3. Pradinio ieškinio atmetimas. Jei paaiškėja, kad ieškiny s yra aiškiai nepagrįstas arba prašymas yra nepriimtinas, arba jei ieškovas neužpildo ar nepataiso ieškinio formos per nurodytą laiką, prašymas atmetamas. Teismas praneša ieškovui apie tokį atmetimą ir ar tokį atmetimą galima skųsti apeliacine tvarka (ESCP reglamento 4 straipsnio 5 dalis). **Dėl minėtos priežasties [dėl to, kad ieškovas laiku nepateikė prašomos informacijos arba negrąžino pataisytos formos, arba dėl to, kad forma vis dar užpildyta neteisingai arba ne ta kalba] atmetus ieškinį nėra priimamas sprendimas dėl ieškinio esmės; ieškinį galima pateikti dar kartą, kad jam būtų taikoma ESCP procedūra arba atitinkama nacionalinė procedūra (EK PV 4.1.3.).**

Teismas, sprenddamas dėl ieškinio priimtumo, vertina tik formalius reikalavimus ir nevertina ieškinio turinio. Tokie reikalavimai, be kita ko, yra procesinių dokumentų kalba, privalomi turinio elementai ir pan. Teismas įprastai neatsisako priimti ieškinio dėl to, kad jis akivaizdžiai nepagrįstas – ieškinio turinys vertinamas tik nagrinėjant bylą iš esmės. Teismui atsisakius priimti ieškinį, dėl to gali būti teikiamas atskirasis skundas kaip dėl nutarties, užkertančios kelią tolimesniam bylos nagrinėjimui. Atskirasis skundas teiktinas per 7 dienas nuo atsisakymo priimti nutarties įteikimo dienos per teismą, priėmusį skundžiamą sprendimą. Atskirojo skundo teikimui taikomos bendrosios procesinių dokumentų taisyklės (įskaitant kalbą ir pateikimo būdą). Teismui atsisakius priimti ieškinį toks ieškiny s laikytinas nepaduotu ir asmuo gali dar kartą kreiptis į teismą su analogišku reikalavimu.

4. Ieškinio perdavimas atsakovui. Teismas atsakovui nusiunčia ieškinio formos kopiją, pagrindžiamuosius dokumentus ir atsakymo C formą, kurios pirmąją dalį turi užpildyti teismas (EK PV 4.2.1.). Remiantis ESCP reglamento 13 straipsnio 1 dalimi, C formą kartu su ieškinio formos kopija ir pagrindžiamuosius dokumentus teismas siunčiu kuriuo nors iš šių būdų: a) paštu arba (b) elektroninėmis priemonėmis (EK PV 4.2.3.)² (jeigu tenkinami ESCP reglamento 13 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai).

Teismas dokumentus įteikia paštu arba per teismų sistemą. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis (per el. sistemą).

5. Elektroniniai pranešimai. Remiantis ESCP reglamento 13 straipsnio 2 dalimi, kitas teismo ir šalių arba kitų procese dalyvaujančių asmenų susirašinėjimas vykdomas elektroninėmis priemonėmis, gaunant gavimo patvirtinimą, kai yra techninė galimybė naudotis tokiomis priemonėmis ir jos yra leistinos pagal proceso taisyklės valstybėje narėje, kurioje vykdoma procedūra, su sąlyga, kad šalis arba asmuo iš anksto sutiko su tokiomis ryšio priemonėmis arba pagal proceso taisyklės valstybėje narėje, kurioje yra tos šalies arba asmens nuolatinė gyvenamoji vieta ar nuolatinio buvimo vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta, turi teisinę pareigą sutikti su tokiomis ryšio priemonėmis (EK PV 4.2.3.2.). Jei dokumentų neįmanoma įteikti paštu arba elektroninėmis priemonėmis laikantis ESCP reglamento 13 straipsnio 1 dalies, remiantis 13 straipsnio 4 dalimi, jie gali būti įteikti laikantis EMĮ reglamento 13 arba 14 straipsnyje nustatytų taisyklių (EK PV 4.2.3.3.).

Procesiniai dokumentai siunčiami paštu arba per elektroninę teismų sistemą. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis (per el. sistemą). Jei asmuo neturi elektroninės teismų sistemos prieigos ir neturi pareigos dokumentus gauti per sistemą, teismas dokumentus siunčia paštu. Kai įteikimas vykdomas užsienyje esančiam asmeniui, įteikimas vykdomas arba per el. sistemą, arba laikantis Konvencijos dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje nuostatų.

6. Atsakovo atsakymas. Atsakovas pateikia atsakymą per 30 dienų nuo ieškinio formos ir atsiliepiamo formos įteikimo, užpildydamas standartinės C atsiliepiamo formos II dalį, atitinkamais atvejais kartu pateikdamas susijusius pagrindžiančius dokumentus ir

² Atkreiptinas dėmesys, jog tarpvalstybinio pranešimų įteikimo atveju taikomas Reglamentas dėl dokumentų įteikimo.

grąžindamas ją teismui, arba bet kuriuo kitu tinkamu būdu nenaudodamas atsiliepimo formos. (ESCP reglamento 5 straipsnio 3 dalis).

Taikomos tos pačios taisyklės kaip ir ieškinio teikimui.

7. Priešieškinis. Jeigu atsakovas įteikia priešieškinį, kaip numatyta ESCP reglamento 5 straipsnio 7 dalyje, priešieškiniui ir pagrindiniam ieškiniui taikomos visos reglamento nuostatos, būtent 4 straipsnio, 5 straipsnio 3-5 dalių ir 2 straipsnio nuostatos (EK PV 4.5.).

Taikytinos tos pačios taisyklės kaip ir ieškinio pateikimui. Priešieškinis turėtų būti pateikiamas iki pereinant į bylos nagrinėjimą iš esmės. Vėliau pateiktą priešieškinį teismas gali atsisakyti priimti nutaręs, kad tai gali užvilkinsi bylos nagrinėjimą.

8. Taikos sutarčių vykdymas. Reglamento 12 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad proceso metu teismas siekia, kad šalys susitartų. Remiantis ESCP reglamento 23a straipsniu, teismo patvirtintas arba vykdamas ESCP procedūrą teisme sudarytas teisminis susitarimas, kuris yra vykdytinas valstybėje narėje, kurioje buvo vykdoma procedūra, kitoje valstybėje narėje pripažįstamas ir vykdomas tokiomis pat sąlygomis, kaip ir teismo sprendimas, priimtas pagal ESCP procedūrą.

Šalys, sudariusios procese taikos sutartį, gali ją pateikti tvirtinti teismui. Tokiu atveju, teismas įvertina, ar taikos sutartis sudaryta laisva šalių valia, ar joje nėra neteisėtų ir/ar neįgyvendinamų nuostatų sprendžia sutarties patvirtinimo klausimą teismo nutartimi. Teismo nutartimi patvirtinta taikos sutartis turi teismo sprendimo galią ir yra vykdytinas dokumentas. Vykdomieji raštai patai teismo patvirtintas taikos sutartis išduodami teismo nutartimis, patikrinus, kokia apimtimi taikos sutartis nėra įgyvendinta.

E. Faktų nustatymas

Kai kilmės valstybė LT

1. Įrodymai. ESCP reglamento 9 straipsnyje numatyta, kad teismas nustato įrodymų rinkimo priemones, įrodymams rinkti taiko paprasčiausią ir pigiausią metodą, o žodinius parodymus ir ekspertų įrodymus renka tik tuo atveju, jei tai būtina sprendimui priimti (EK PV 5.1.2.). 9 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad ekspertų įrodymus ar žodinius parodymus teismas gali rinkti tik tuo atveju, kai remiantis kitais įrodymais teismo sprendimo priimti neįmanoma (EK PV 5.4.).

Ieškinys gali būti grindžiamas rašytiniais įrodymais, įskaitant ir ekspertų ar specialistų išvadas, elektroniniais dokumentais (el. laiškais, el. Susirašinėjimu, SMS žinutėmis), garso/vaizdo įrašais bei liudytojų parodymais. Įrodinėjimo našta priklauso ieškovui, kiekviena pusė įrodinėja savo teiginius, todėl konkreti pusė sprendžia, kokiais įrodymais grįsti savo poziciją. Įrodymai gali būti išreikalauti teismo nutartimi iš kitos pusės ar trečiojo asmens, jei taip nusprendžia teismas. Įrodymai gali būti užtikrinti teismo nutartimi, tokia nutartis gali būti perduodama vykdyti antstoliui.

2. Papildoma informacija. ESCP reglamento 7 straipsnio 1 dalies a punkte teismui numatyta galimybė gavus atsakymą dėl ieškinių arba priešieškinių pareikalauti papildomos informacijos dėl reikalavimo. Teismas nustato terminą informacijai pateikti ir, kaip numatyta ESCP reglamento 14 straipsnio 2 dalyje, ir esant išskirtinėms aplinkybėms šį terminą gali pratęsti. Pagal ESCP reglamento 7 straipsnio 3 dalį, jį taikant kartu su 14 straipsnio 1 dalimi, teismas turi informuoti šalį, kuriai įteiktas prašymas, apie pasekmes, kurių bus sulaukta, jeigu nebus laikomasi galutinio termino (EK PV 5.2.).⁽³⁾

Teismas gali taikyti *contra spoliatores* prezumciją arba skirti procesinę baudą, jei tam yra pagrindas. Dėl teismo nutarties užtikrinti įrodymus vykdymo gali būti kreipiamasi į antstolį.

3. Posėdis. Teismas yra įgaliotas spręsti, ar būtina rengti posėdį faktams nustatyti. Šiuo atveju laikomasi 5 straipsnio 1 dalyje nustatyto principo, kad ESCP yra rašytinė procedūra (EK PV 5.3.1.) Jeigu teismas atmeta prašymą rengti žodinį posėdį, turi raštiškai nurodyti priežastis (EK PV 5.3.2.).

Bylą nagrinėjantis teismas turi teisę pats nuspręsti, kokia forma ir tvarka nagrinėti bylą, jeigu ginčo suma neviršija 2000 Eur (Lietuvos CPK 441 str.). Toios bylos nagrinėjamos žodinio proceso tvarka, jeigu dėl to yra bent vienos šalies prašymas. Kitais atvejais bylos nagrinėjamos įprastai žodinio proceso tvarka.

Teismo posėdis pirmosios instancijos teisme vyksta žodine tvarka alternatyviai arba su fiziniu asmenų dalyvavimu, arba nuotoliniu būdu per ZOOM platformą, arba hibridiniu būdu vieniems asmenims dalyvaujant gyvai, o kitiems nuotoliniu būdu. Teismas turi discreciją nuspręsti, kaip konkrečiai organizuoti žodinius posėdžius.

4. IRT technologijų naudojimas nagrinėjant bylas ir renkant įrodymus. Kadangi faktinį naudojimą lemia teisme, į kurį kreiptasi, esamos technologijos, IRT naudojimas šios procedūros metu nėra privalomas (EK PV 5.5).

³ Dėl terminų taip pat žr. ESCP reglamento 14 straipsnio 2 dalį, kurioje numatyta, kad tam tikri terminai gali būti pratęsti, bet tik išimtinėmis aplinkybėmis, ir tai taip pat taikoma ESCP reglamento 7 straipsnyje nustatytiems 30 dienų terminams (EK PV 5.7.; taip pat žr. 6.2.).

Taip, bylą nagrinėjančio teisėjo nuožiūra gali būti rengiami nuotoliniai teismo posėdžiai. Nuotoliniai teismo posėdžiai gali būti rengiami naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas (per vaizdo konferencijas, telekonferencijas ir kt.). Naudojant šias technologijas teisingumo ministro nustatyta tvarka turi būti užtikrintas patikimas proceso dalyvių identifikavimas ir objektyvus duomenų (įrodymų) fiksavimas ir pateikimas (Civilinio proceso kodekso 175-2 str.). Šiuo metu dauguma posėdžių vyksta nuotoliniu būdu per ZOOM platformą arba hibridiniai teismo posėdžiai, kai vieni proceso dalyviai dalyvauja gyvai, o kiti per ZOOM. Dokumentai teismams gali būti teikiami per elektroninę teismų sistemą. Susižinojimą su proceso dalyviais teismai taip pat vykdo pagrįdę naudojantis elektronine teismų sistema.

5. Procedūros vykdymas ir šalių informavimas. Teismas privalo procedūrą vykdyti pagal rungimosi proceso reikalavimus ir užtikrinti teisę į teisingą bylos nagrinėjimą (EK PV 5.6.1.) Teismo pareigą kontroliuoti ir nustatyti ESCP procedūrą įtvirtina ESCP reglamento 12 straipsnio 2 dalis, pagal kurią teismas taip pat yra įpareigotas šalims teikti su procesiniais veiksmais susijusią pagalbą informuodamas jas apie procesinius klausimus, o 9 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad teismas turi būti nešališkas šalių atžvilgiu siekiant užtikrinti procedūros teisingumą. Pareiga informuoti šalis apie procesinius klausimus atsižvelgiant į nacionalinę tvarką gali būti vykdoma įvairiais būdais (EK PV 5.6.2.).

Teismas įprastai leidžia abiem šalims pareikšti savo poziciją: vienai pusei pateikus naujus įrodymus, teismas savo nuožiūrą ar kitos šalies prašymu gali leisti pateikti kitos šalies poziciją dėl tokių naujų įrodymų priimtimumo ir turinio. Priėmus sprendimą už akių, per nustatytą terminą asmuo gali prašyti tokį sprendimą peržiūrėti per 20 dienų (nenurodžius nedalyvavimo procese priežasčių).

F. Teismo sprendimas

1. Teismo sprendimas už akių. Jeigu atsakovas per 30 dienų nuo ieškinio formos ir C atsiliepiamo formos įteikimo nepateikia atsiliepiamo į ieškinį, teismas priima sprendimą (EK PV 6.1.1.). Jeigu nepateikiamas atsiliepiamas į priešieškinį, darytina prielaida, kad ieškovas pageidauja nagrinėti pagrindinį ieškinį (žr. EK PV 6.1.2.).

Jei šalis nepateikia procesinių dokumentų laiku, gali būti priimamas sprendimas už akių. Sprendimas už akių gali būti peržiūrimas, tokį prašymą pateikiant per 20 dienų, nenurodant nedalyvavimo procese priežasčių.

2. Teismo sprendimo forma ir kalba. Atsižvelgiant į tai, kad sprendimas taikant Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą šalims turi būti įteikiamas, galima numanyti, jog šis sprendimas turėtų būti rašytinis. Kitais atžvilgiais reglamente nėra nustatyta speciali sprendimo forma ir turinys, o pagal ESCP reglamento 19 straipsnį ši forma ir turinys turi būti nustatomi pagal teisę tos valstybės narės, kurioje yra ieškinį nagrinėjantis teismas (EK PV 6.3.1.). Nors reglamente nėra nustatyta, kad sprendimas turėtų būti surašomas kita negu sprendimą priimančiame teisme vartojama kalba, tačiau atsižvelgiant į tai, kad sprendimas turi būti įteikiamas šalims, laikantis atitinkamų ES teisės aktų reikalavimų šiuo klausimu bus būtina įteikimui parengti sprendimo versiją atitinkama kalba (EK PV 6.3.2.).

Teismo sprendimas rašomas valstybine kalba Lietuvos Respublikos vardu.

3. Teismo sprendimo įteikimas. ESCP reglamento 7 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad, priėmus teismo sprendimą, šalims jis turi būti įteiktas vienu iš reglamente nurodytų įteikimo būdų (EK PV 6.3.3.).

Procesiniai dokumentai, įskaitant ir sprendimą, siunčiami paštu arba per elektroninę teismų sistemą. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis (per el. sistemą). Jei kitas aukščiau nenurodytas asmuo neturi elektroninės teismų sistemos prieigos ir neturi pareigos dokumentus gauti per sistemą, teismas dokumentus siunčia paštu. Kai įteikimas vykdomas užsienyje esančiam asmeniui, įteikimas vykdomas arba per el. sistemą, arba laikantis Konvencijos dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje nuostatų.

4. Bylinėjimosi išlaidos. Į sprendimą įtraukiamas nurodymas apmokėti bylinėjimosi išlaidas (EK PV 6.4.). ESCP reglamento 16 straipsnyje nurodyta, kad išlaidos neturėtų būti priteisiamos, jei jos buvo patirtos be reikalo ar yra neproporcingos ieškiniui (*ibid.*). Laikantis šio principo pagal reglamento 16 straipsnį taikytina taisyklė – sprendime bylą pralaimėjusiai šaliai turėtų būti nurodyta sumokėti bylinėjimosi išlaidas, kurios turi būti nustatomos pagal atitinkamą nacionalinę teisę (*ibid.*).

Šalis gali prašyti bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, tokį prašymą šalis turi pateikti iki bylos nagrinėjimo iš esmės pabaigos. Kaip bylinėjimosi išlaidos gali būti prašomos atstovavimo, taip pat vertimų išlaidos, išlaidos ekspertiniams tyrimams apmokėti, pašto išlaidos, žyminis mokestis. Teismui turi būti pateikiami išlaidas pagrindžiantys dokumentai – sąskaitos, jų detalizavimas (atstovavimo išlaidų atveju) ir apmokėjimą pagrindžiantys dokumentai. Galioja principas “pralaimėjęs moka”, tačiau teismas nuo šios taisyklės gali nukrypti ir

taikydamas priežasties teoriją, priteisti bylinėjimosi išlaidas įvertinant ir kitas aplinkybes, pavyzdžiui, aplinkybes, dėl kurių susidarė bylinėjimosi išlaidos. Teismas gali mažinti priteistinas bylinėjimosi išlaidas, vadovaudamasis Teisingumo ministro patvirtintomis rekomendacijomis.

G. Peržiūra ir apeliacinis skundas

1. Peržiūra taikant ESCP. Minimalūs reikalavimai sprendimo peržiūrai nustatyti ESCP reglamento 18 straipsnyje. Neatvykęs į teismo posėdį atsakovas turi teisę prašyti peržiūrėti teismo sprendimą, naudodamasis nacionalinėje teisėje numatyta procedūra (EK PV 7.1.1.).

Teismo sprendimą, priimtą pagal Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, Reglamento (EB) Nr. 861/2007 18 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais peržiūri sprendimą priėmęs teismas.

Priėmęs prašymą dėl sprendimo peržiūrėjimo, teismas persiunčia prašymo ir jo priedų kopijas ieškovui ir informuoja, kad šis per keturiolika dienų nuo prašymo išsiuntimo privalo raštu pateikti atsiliepimą į prašymą.

Paduotą prašymą dėl sprendimo peržiūrėjimo teismas rašytinio proceso tvarka išnagrinėja ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo termino atsiliepimui į prašymą pateikti pabaigos dienos ir priima nutartį dėl vieno iš Reglamento (EB) Nr. 861/2007 18 straipsnio 3 dalyje nurodytų sprendimų.

Jeigu toje pačioje byloje dėl Europos ieškinių dėl nedidelių sumų paduodamas apeliacinis skundas ir prašymas dėl sprendimo peržiūrėjimo, pirmiausia turi būti išnagrinėtas apeliacinis skundas.

2. Apeliacinis skundas. Remiantis ESCP reglamento 17 straipsniu, klausimas, ar sprendimą galima apskųsti valstybėje narėje, kurioje sprendimas buvo priimtas, reglamentuojamas pagal valstybių narių nacionalinę teisę (EK PV 7.2.). Informacija apie galimybę pateikti apeliacinį skundą ir, jei galima, kuriam teismui jis teisingas, pateikta e. teisingumo portale (*ibid.*). Klausimas, ar teisinis atstovavimas apeliaciniame etape išlieka neprivalomas, ESCP reglamente nėra aiškiai išspręstas, tačiau ESCP reglamento 16 straipsnio nuostatos dėl išlaidų taip pat taikomos apeliaciniams skundams dėl ESCP sprendimo (žr. EK PV 7.3.).

Teismų sprendimai, priimti pagal Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, gali būti skundžiami apeliacine tvarka apeliacinės instancijos teismui, šiuo atveju tai būtų apygardos teismai pagal teritorines taisykles. Apeliacinis skundas pateikiamas per 30 dienų nuo skundžiamo teismo sprendimo priėmimo.

H. Pripažinimas ir vykdymas

1. **Prašymas išduoti sprendimo vykdytinumo pažymą ir jos išdavimas.** ESCP reglamento 20 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad bylos šalies prašymu teismas, naudodamas IV priede išdėstytą standartinę D formą, be papildomų išlaidų išduoda pažymą dėl sprendimo (EK PV 8.1.1). Šią pažymą bylos šalies prašymu turi išduoti teismas, kuris taikydamas ESCP priėmė sprendimą. Šį prašymą, kuriam numatyta vietos A ieškinio formos 9 dalyje, galima pateikti, nors tai ir konkrečiai nenurodyta reglamente, bet kuriame etape procedūros pradžioje priėmus sprendimą (EK PV 8.3.1.).

Teismo sprendimas, priimtas pagal Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą ir patvirtintas Reglamento (EB) Nr. 861/2007 IV priede išdėstyta standartinė D forma, laikomas vykdomuoju dokumentu. Vykdomasis raštas pagal nacionalinį civilinį procesą išduodamas proceso dalyvio prašymu bylą nagrinėjusio pirmos instancijos teismo. Vykdomojo rašto išdavimas yra nemokamas.

2. **Kalba.** Šalies prašymu teismas jai pateikia pažymą bet kuria kita oficialiaja Sąjungos institucijų kalba, pasinaudodamas Europos e. teisingumo portale pateikta daugiakalbe dinamiška standartinė forma. Teismui neprivaloma pateikti tos pažymos laisvo teksto laukeliuose įrašyto teksto vertimą ir (arba) transliteraciją (EK PV 8.1.1).

Teismo sprendimai išduodami valstybine kalba. Asmuo žodiniame procese gali prašyti vertėjo į jam suprantamą kalbą (nebūtinai gimtąją) pagalbos, vertėja organizuoja teismas, tokia paslauga yra nemokama. Proceso šaliai gali būti išverčiami teismo dokumentai, jei šalies neatstovaujam valstybinę kalbą suprantantis atstovas. Galutinis sprendimas gali būti išverstas į asmeniui suprantamą kalbą (nebūtinai gimtąją).

3. **Vykdyimo procedūra.** Remiantis ESCP reglamento 21 straipsniu, vykdymo procedūras reglamentuoja vykdymo vietos valstybės narės teisė, atsižvelgiant į reglamento dėl sprendimų vykdymo nuostatas (EK PV 8.1.2).

a. **Privalomi dokumentai:** Vykdyimo siekiantis asmuo pateikia autentišką teismo sprendimo kopiją ir pažymą dėl sprendimo (EK PV 8.2.). Siekiant užtikrinti teismo sprendimo vykdymą, vykdymo valstybės narės teisėsaugos institucijoms arba tarnyboms, kurios kompetentingos užtikrinti vykdymą, būtina pateikti nurodymus (EK PV 8.5.2., žr. *Priedėlj*).

b. **Vertimai:** Valstybės narės turi pateikti informaciją, kokios kalbos, išskyrus valstybinę (-es) kalbą (-as), yra joms priimtinos (ESCP reglamento 21a straipsnio 1 dalis). Pažymoje išdėstytos informacijos apie teismo sprendimo esmę vertimus, kaip nurodyta ESCP reglamento 20 straipsnio 2 dalyje, atlieka kvalifikuotas vertėjas (21a straipsnio 2 dalis). Informacija apie kalbas, kurios yra priimtinos vykdymo tikslu, pateikta Europos e-teisingumo portale (*ibid.*).

Vykdytiniais ir tinkamai patvirtintais laikomi tiek patvirtinti rankraštiniu teismo parašu dokumentai ir nuorašai, tiek elektroniniu saugiu parašu pasirašyti elektroniniai dokumentai. Tokių dokumentų paprastai išduoda sprendimą priėmęs pirmos instancijos teismas. Tokios kopijos išdavimas nėra apmokestintas. Teismas išduoda sprendimus valstybine kalba. Vertimai atliekami jų prašančio asmens iniciatyva ir išlaidomis. Teismas gali išversti galutinį sprendimą savo sąskaita jei asmuo nesupranta valstybinės kalbos. Vertimai turi būti atlikti ir patvirtinti kvalifikuoto vertėjo.

4. Vykdomo ginčijimo tvarka. Reglamente nenumatyta tvarka, pagal kurią būtų galima kreiptis į teismą ginčijant vykdymą nesuderinamumo pagrindais, ir šis klausimas turi būti reglamentuojamas atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės proceso teisę. Taip pat tos valstybės narės teismas, remdamasis nacionaline teise, paprastai gali atsisakyti vykdyti sprendimą arba sustabdyti jo vykdymą, jeigu ir tokia apimtimi, kokia pagal ESCP procedūrą priimtu sprendimu priteistos sumos yra sumokėtos arba sprendimas įvykdytas kitu būdu (EK PV 8.4.2.).

Reglamento (EB) Nr. 861/2007 22 straipsnio 1 dalyje nurodytus prašymus dėl atsisakymo vykdyti sprendimus, priimtus pagal Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, nagrinėja Lietuvos apeliacinis teismas. Prašymas dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą pateikiamas Lietuvos apeliaciniam teismui. Šis prašymas turi atitikti bendruosius procesinius dokumentams keliamus reikalavimus, įskaitant reikalavimą prašymą ir jo priedus pateikti valstybine kalba arba pridėti šių dokumentų vertimą į lietuvių kalbą. Jeigu pareiškėjas gyvena ne Lietuvos Respublikoje ir nepaskyrė atstovo byloje arba įgalioto asmens procesiniams dokumentams gauti, gyvenančio (turinčio profesinės veiklos buveinę) Lietuvos Respublikoje (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 805 straipsnis), prašyme dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą turi būti nurodytas adresas Lietuvos Respublikoje arba telekomunikacijų galinio įrenginio adresas, kuriuo pareiškėjui būtų įteikiami procesiniai dokumentai. Prašymas dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą žyminiu mokesčiu neapmokestinamas. rašymą nagrinėja vienas Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas. Teismas, nustatęs, kad prašymas paduotas nesilaikant Europos Sąjungos reglamentuose, šiame įstatyme ar Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse nustatytos tvarkos, laiko jį nepaduotu ir nutartimi grąžina pareiškėjui, o prašymas, kuris jau buvo priimtas teismo žinion, paliekamas nenagrinėtas. Teismas nustato terminą prašymo formos arba turinio trūkumams pašalinti (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 115 straipsnis), jeigu pareiškėjas gyvena Lietuvos Respublikoje, nurodė adresą Lietuvos Respublikoje arba telekomunikacijų galinio įrenginio adresą, kuriuo pareiškėjui būtų įteikiami procesiniai dokumentai, arba paskyrė atstovą byloje ar įgaliotą asmenį procesiniams dokumentams gauti, gyvenantį (turintį profesinės veiklos buveinę) Lietuvos Respublikoje (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 805 straipsnis). Jeigu per teismo nustatytą terminą trūkumai nepašalinami, prašymas laikomas nepaduotu ir grąžinamas pareiškėjui, o prašymas, kuris jau buvo priimtas teismo žinion, paliekamas nenagrinėtas. Teismas leidimo vykdyti Europos

Sajungos valstybės narės teismo sprendimą klausimą išsprendžia priimdamas nutartį rašytinio proceso tvarka. Šioje nutartyje turi būti nurodyta jos peržiūrėjimo ir įsiteisėjimo tvarka, o nutartyje, kuria sprendimą leista vykdyti, taip pat pažymėta, kad Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą leista vykdyti netikrinant, ar egzistuoja Europos Sąjungos reglamentuose nurodyti pagrindai atsisakyti pripažinti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą. Ši nutartis įsiteisėja pasibaigus Europos Sąjungos reglamentuose nustatytam teismo nutarties dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą apskundimo terminui. Vykdomąjį raštą Lietuvos apeliacinis teismas išduoda tik po nutarties įsiteisėjimo ir pareiškėjo, ir asmens, kurio atžvilgiu siekiama sprendimą įvykdyti, atžvilgiu. Prašymą peržiūrėti nutartį dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą nagrinėja Lietuvos apeliacinio teismo trijų teisėjų kolegija. Šiems prašymams nagrinėti mutatis mutandis taikomos atskirųjų skundų nagrinėjimo taisyklės. Į Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegiją, nagrinėjančią prašymą peržiūrėti nutartį dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą, negali būti skiriamas teisėjas, priėmęs šią nutartį. Išnagrinėjęs prašymą peržiūrėti nutartį dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą ir nutaręs nutartį panaikinti, teismas negali perduoti klausimo nagrinėti iš naujo šio straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka. Visais atvejais teismas, išnagrinėjęs prašymą peržiūrėti nutartį dėl leidimo vykdyti Europos Sąjungos valstybės narės teismo sprendimą, priima nutartį. Ši teismo nutartis įsiteisėja nuo jos priėmimo dienos. Teismo nutartis gali būti skundžiama kasaciniu skundu pagal bylų proceso kasaciniame teisme taisyklės.

5. Vykdomo sustabdymas ar apribojimas. Šie klausimai reglamentuojami ESCP reglamento 23 straipsnyje (žr. EK PV 8.4.3.).

Reglamento (EB) Nr. 861/2007 23 straipsnyje nurodytus prašymus dėl sprendimų, priimtų pagal Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, vykdymo sustabdymo ar apribojimo nagrinėja vykdymo vietos apylinkės teismas.